

Людка СІЛЬНОВА

1 студзеня 2011 г. споўнілася 150 гадоў з дня нараджэння вялікага вучонага-славіста, ураджэнца Беларусі Я. Ф. Карскага (1861—1931). Прапаную ўвазе чытачоў нізку лірычных вершаў, напісаных падчас працы з кніжнай калекцыяй «Бібліятэка Я. Ф. Карскага», якая захоўваецца сёння ў фондах Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі. З гэтай кніжнай калекцыяй і іншымі матэрыяламі, звязанымі з асобай Я. Ф. Карскага, можна азнаёміцца, наведаўшы Нацыянальную бібліятэку, а таксама дзякуючы надаўняму электроннаму выданню «Спадчына акадэміка Яўхіма Карскага: да 150-годдзя з дня нараджэння». У выданні апошняга мне напачасціла ўдзельнічаць як аўтарцы аднаго з арттыкулаў пра гістарычны кнігазбор вучонага.

Аўтар

МОЙ КАРСКІ

*Прысвячаецца патрыярху беларусазнаўства,
акадэміку Яўхіму Карскаму*

Аснова асноў

Свет
скалануўся
і рушыў

Сёння
ў напрамку
балючых

З'яў,
і твораў,
і слоў...

Карскі ж аснова асноў!

**Кнігазбор акадэміка
Яўхіма Карскага**

Вучоны Карскі
І яго бібліятэка
Мне як лякарства,

Бабці зёлкі-лекі.

Яго партрэты,
Кнігі, канвалюты
У стылі рэтра
Раман у век наш люты.

Не стэлажы,
А з кніг лабараторыя:
Літаратура, мова
І гісторыя...

Як галярэткі
Каштую ў панскім садзе,
А ў дрэвах вецер,
Што ляціць на захад!

Варшаўскі экспрэс

Сэрца
Ў мінулае тайным экспрэсам
нясецца!

*Людка Сільнова
нарадзілася
ў Маладзечне.
Скончыла
філалагічны
факультэт
Белдзяржуніверсітэта.
Працавала
выхавацелькай,
настаўніцай,
бібліятэкарам.
Аўтар навуковых
і эксперыментальных
кніг
«Крышталёвы сад»,
«Загараваная краіна»
і іншых.
Жыве і працуе
ў Мінску.*

Выйду ў Варшаве. Ступлю на перон.
Сонна пакіну песны вагон...

Крумкач на белым снезе

На белым снезе
крумкач выглядае адзін,
як акадэмік самотны...

Як Карскі Яўхім.

Яго партрэт

Той, да каго пішу
Лісты і вершы
(Наўсцяж — сваю душу,
Спуск без парэнчы!..), —

Даўно пайшоў у свет,
Для нас мінулы.
Ўзіраюся ў партрэт:
Лоб, вочы, скулы, —

Усё нясе спакой,
Прыстойнасць, сілу.
(А я — была б такой?
Яго б — любіла?)

Схілялася б, як ён,
Над «Рускай праўдай»?
Прыносіла б булён?
Лісты? парадку?..)

Кахаць, каго хачу,
У дваццаць першым!
Той, пра каго пішу,
Ён пэўна лепшы!

Этнаграфічная карта

Я ў кнігасховішчы варту
з ранку нясу. Спіс гартаю.
«Этнаграфічную карту» —
Карскага плён — разглядаю.

На беларушчыны ніве
пад небам навукі суровай
Як ён збіраў-мілаваў
беларускія песні і словы!

Як беларускім студэнтам
Варшаўскага ўніверсітэта
Ён у навуцы спрыяў,
клапаціўся пра тое і гэта!

Быццам вялікая птушка,
нябёсаў пгчаслівы абранец,
Бачыў далёка... і гушкаў
думку — схашці свой шанец

І беларусам: адбыцца!
«Праўду» займеці наяве!
І на радзіме вучыцца...
Карту ствараў — як дзяржаву!..

У кнігасховішчы варту
з ранку нясу. Пазяхаю...
«Этнаграфічную карту»
раз і яшчэ раз складаю.

Яго «Беларусы»

Што я разбіраць
і крытыкаваць
не бяруся,
Дык гэта Фундамент
і Славу яго —
«Беларусаў»

(Шматтомны Статут,
альбо Метрыку,
Летапіс,
Веды)...

Падобнай не знойдзеш
у межах
Славянскай планеты!

Нам так шанцавала
і не шанцавала
па-царску!

У нас было ўсё:
у нас быў
светлы прыхадзень —
Карскі.

«Сонца навукі»

Ён цытаваў —
не без дай бог прычыны! —
таленавітага
Янку Лучыну.

Так палюбіў
яго «сонца навукі»,
сэнсам звязанае
з «дзеці і ўнука»,

што асвятляў ім тамы «Беларусаў»...
Што — ацалеюць
ва ўсіх
землятрусах.

Трэбнік

Стары, трохсотгадовай сілы, «Трэбнік»
У Карскага калекцыі знайшлі...
З якой бяды, з якой такой патрэбы —
Старонкі ў ім паспісваны былі
Няўцямнымі значкамі... і малітвай,
Як перад Першай (ці Апошняй) бітвай?..

Спрабуе прачытаць іх і дазнацца
Малодшая калега-кнігазнаўца.
Я на яе гляджу замілавана:
«Тут будзе плён. Тут споўніцца Таццяна...»

Асобныя адбіткі

Былі такія творы паліграфіі
І Карскага «цаглінкі біяграфіі»,
Навукі «незабудкі», «аксаміткі», —
Артыкулаў асобныя адбіткі.

Зжаўцелыя, танюткія і кволья,
У пераплётах, вокладках і голыя

(Апошняя часцей за ўсё), — калекцыю
Іх бачылі мы ў Карскага, на версе,

Калі ўзыходзілі ў яго «лабараторыю»,
Зямную памяняўшы траекторыю...

Мне падалося, гэта — не адбіткі,
А дробныя мензуркі і прабіткі.
У тыглі сваёй працы навуковай
Ён залатую веду выпштукоўваў!

Кнігазнаўца і паэт

У кнігазнаўцы не бывае пенсіі,
Як і ў паэта — заканчэння песень,

Ракі непадуладнай, вольнай, вечнай...
Хіба што стук сучышцы сардэчны.

Пра Карскага чытаю ў мегаполісе

Пра Карскага чытаю ў мегаполісе.
У спёку — быццам на Паўночным
полюсе

Сябе, у лёд умерзлай, адчуваю —
Аж халадок па спіне прабягае...

Пра Карскага чытаю ў мегаполісе.
Вішчыць рэклама мёда і праполіса!
А я ў метро, аўтобусе, трамваі
«Загадку Карскага» ніяк не разгадаю...

Вада і хлеб

Карскі
цячэ,
як вада,
з усіх кранаў...

Кроіць
на лусты
бохан
Разанаў.

Стаў нацыі малітваю

У Ленінградзе, Піцеры, Санкт-Пецярбургу
Разгорнутаю прыпавесцю —
доўгай ніткай кужалю —

Жыве гісторыя Філолага вялікага.
Не святаром — стаў нацыі малітваю.

Акрэсліў пэўна
Ён межы Белаі Русі:
Што ў снезе белым,
Дзе лён і белы бусел.

Дзе адмыслова цвёрда вымаўляюць
«Рака» і слова ў камень не сціскаюць.

Дзе два і тры — пераканаўча болей,
Чым меч адзін, калі ты ў полі воін.

Веру

Кнігі старыя гартаю;
Лёс, дарагі мне, чытаю...

Смешна? Ды што мне з таго!
Веру — адна я ў яго.

Пушкінскі матыў

«Да Вас пішу...» І што яшчэ?
Як сэрца тахае, пячэ!

Адна, падобная Таццяне,
Сяджу я ў гукаў акіяне...

І без надзеі ліст свой шлю...
— Ах, няня, няня... Я люблю...

Верабей

«...Мой Карскі...», —
Баючыся, бабскі розум

Падсумаваў
Свой вечаровы роздум.

І верабей —
Успырхнуў ад вакна!
Нібгта знак,
Што ўсё мана, мана...

Старэнькая, я стану ўспамінаць

Старэнькая,
я стану ўспамінаць
Ранейшыя
прыгоды і штукарствы...
Усмешкі
будуць праўнукі хаваць
Ад «кашы» ў роце,
быццам бы: «Майкашскі»

«Хто ён такі
ў жыцці бабулі нашай?» —
«Хто ж яго знае!
Толькі вецер скажа...»

Апошні прызыў

Свет ведаў
Даглядаць па-гаспадарску,
Як даглядаў яго
Вучоны Карскі!

Не кайф лавіць
Ад веку і да веку —
Збіраць, каб падарыць,
Бібліятэку!

Любую, можна
Ў электронным выглядзе:
Усклікне мыш —
Са скрыні кнігі выпаўзуць.

Як хвалі, папльвуць
Радкі, радочки...
Гэй, Карскага сыны!
Яўхіма дочки!